

RECEȚIONAT

Agencia Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2020

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2020

RAPORT ANUAL

**privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020-2023)
20.80009.0807.21 «Migrația, schimbări demografice și politici de stabilizare a situației»**

Prioritatea Strategică **IV: Provocări societale**

Conducătorul proiectului

GAGAUZ Olga

Directorul organizației

STRATAN Alexandru

Consiliul științific

STRATAN Alexandru

Chișinău 2020

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Evidențierea dinamicii principalelor procese demografice în baza restabilirii seriilor de date pentru populația cu reședința obișnuită, perfecționarea instrumentelor de monitorizare a proceselor demografice.

2. Obiectivele etapei anuale

1. Conceptualizarea particularităților specifice etapei actuale în dinamica populației, migrației și schimbărilor demografice identificarea provocărilor principale pentru politici publice.
2. Revizuirea metodologiei și calcularea Indicelui Integral Teritorial de Securitate Demografică (IITSD seria 2020).
3. Calcularea Indicelui Îmbătrânirii Active (IÎA seria 2020).

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. Monitorizarea indicatorilor demografici principali privind fertilitatea, mortalitatea și migrația în baza datelor pentru populația cu reședință obișnuită (2014-2019).
2. Analiza comparativă a prognozei demografice pentru anii 2015-2035 și datelor BNS privind populație cu reședința obișnuită.
3. Revizuirea metodologiei, colectarea datelor necesare și calculul Indicelui Integral Teritorial de Securitate Demografică (IITSD).
4. Elaborarea matricei metodologice privind posibilitățile de actualizare sistematică a 22 de indicatori ai Indicelui de Îmbătrânire Activă (ÎÎA), revizuirea indicatorilor statistici disponibili și aplicabili pentru recalcularea ÎÎA.
5. Studierea aspectelor teoretico-metodologice, elaborarea conceptului metodologic de analiză a mortalității evitabile.
6. Analiza mortalității cauzate de accidente rutiere: studierea cadrului legislativ și revizuirea publicațiilor existente în domeniu.
7. Studierea teoriilor ce vizează pierderile economice determinate de mortalitatea prematură și evitabilă; calculul pierderilor economice determinate de decesele prin cauze evitabile.
8. Studierea situației migranților reveniți în Republica Moldova, a motivelor de revenire și procesului de reintegrare economică și socială, precum și identificarea modalităților de valorificare a capitalului uman și financiar dobândit în străinătate.
9. Analiza cadrului instituțional-politic de gestionare a migrației în Republica Moldova în ultimele trei decenii (evaluarea cadrului normativ, studierea experienței europene, concluzii și propuneri de îmbunătățire a politicilor în domeniu).
10. Evaluarea impactului schimbărilor demografice asupra reproducerii și mobilității forței de muncă.
11. Realizarea cercetărilor sociologice privind politici familiale și adaptarea acestora la schimbările economice și sociale (interviuri cu experți); studiul calitativ privind migrația în Germania; studiul cantitativ Impactul pandemiei COVID-19 asupra migrației și remitențelor).

12. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale

Au fost conceptualizate particularități specifice ale etapei actuale în dinamica populației, realizată analiza comparativă a prognozei demografice pentru anii 2015-2035 și dinamicii reale a populației cu reședința obișnuită (datele BNS).

S-a elaborat metodologia nouă de calculare a Indicelui Integral de Securitate Demografică (IISD) pentru populația cu reședința obișnuită pentru anii 2014-2019; revizuită metodologia de calcul a Indicelui Integral Teritorial de Securitate Demografică (IITSD).

Au fost revizuiți indicatorii pentru calcularea Indicelui Îmbătrânirii Active (IÎA) în baza datelor cu reședința obișnuită, determinate lacunele în date statistice pentru efectuarea calculelor.

A fost analizat mecanismul de înregistrare a evenimentelor demografice în contextul evidenței populației în Republica Moldova. Rezultatele studiului prezintă principalele probleme de evidență a numărului și structurii populației, care sunt determinate de unele aspecte legislative cu privire la înregistrarea evenimentelor demografice (nașteri, decese, imigrare, emigrare).

A fost definitivat conceptul metodologic privind studierea mortalității evitabile, colectate datele statistice, efectuate calculele necesare și determinate pierderile economice indirecte ale mortalității evitabile.

Analiza mortalității cauzate de accidente rutiere: studierea cadrului legislativ și revizuirea publicațiilor existente în domeniu;

Studierea teoriilor ce vizează pierderile economice determinate de mortalitatea prematură și evitabilă; calculul pierderilor economice determinate de decese prin cauze evitabile.

Studierea situației migrantilor reveniți în Republica Moldova, a motivelor de revenire și procesului de reintegrare economică și socială, precum și identificarea modalităților de valorificare a capitalului uman și financiar dobândit în străinătate.

Analiza cadrului instituțional-politic de gestionare a migrației în Republica Moldova în ultimele trei decenii (evaluarea cadrului normativ, studierea experienței europene, concluzii și propuneri de îmbunătățire a politicilor în domeniu).

A fost realizat studiul privind impactul schimbărilor demografice asupra reproducerii și mobilității forței de muncă. Au fost calculate pierderile financiare ale bugetului asigurărilor sociale de stat ca rezultat al ocupării informale (contribuțiile sociale de stat) pentru anii 2018-2019, în baza modelului de simulare.

Realizarea cercetărilor sociologice privind politici familiale și adaptarea acestora la schimbările economice și sociale (interviuri cu experți); studiul calitativ privind migrația în Germania; studiul cantitativ Impactul pandemiei COVID-19 asupra migrației și remitențelor).

13. Rezultatele obținute

Rezultatele cercetărilor realizate demonstrează înrăutățirea situației demografice, faptul care periclitează securitatea demografică și socioeconomică a țării. Dinamica demografică (2014-2019) urmează vectorul scenariului scăzut al prognozei CCD, cauza principală fiind intensificarea migrației internaționale, rata netă de emigrare ajungând la 1,8%. La 1 ianuarie 2020, conform datelor BNS, populația cu reședința obișnuită a constituit 2640,4 mii (estimări preliminare), prezentând un număr mai mic decât cel prognozat (2747.8 mii).

Indicele Integral al Securității Demografice (IISD) înregistrează o scădere de la 61,8 puncte (2014) până la 58,1 (2019), în pofida îmbunătățirii unor indicatori, cum ar fi creșterea speranței de viață la naștere și indicatorilor ai sănătății reproductive.

A fost analizat mecanismul de înregistrare a evenimentelor demografice în contextul evidenței populației în Republica Moldova. Rezultatele studiului prezintă principalele probleme de

evidență a numărului și structurii populației, care sunt determinate de unele aspecte legislative cu privire la înregistrarea evenimentelor demografice (nașteri, decese, imigrare, emigrare). În contextul unei mobilități sporite a populației, există o subestimare semnificativă a numărului de persoane emigrate. Studiul evidențiază unele provocări cu privire la înregistrarea nașterilor, inclusiv, din motivul termenului extins de perfectare a certificatului de naștere.

În anii 2014-2019 rata totală de fertilitate se menține la nivelul de 1,8-1,77 copii per femeie, însă numărul anual de nașteri este în scădere din cauza declinului populației și reducerii contingentului de vârstă reproductivă. Tranziția fertilității parcurge cu ritmuri lente, caracterul acesteia fiind determinat de ponderea înaltă a locuitorilor în mediul rural în totalul populației. Pandemia COVID-19 poate genera efectul nașterilor întârziate. Mai degrabă, va fi înregistrată o scădere a numărului de nașteri, în special în anul viitor, din cauza scăderii veniturilor familiilor provocate de recesiune economică.

În pofida creșterii indicatorului speranța de viață la naștere, mortalitatea prematură a populației prezintă o problemă nerezolvată. Calcularea pierderilor economice indirecte determinate de mortalitatea evitabilă demonstrează că acestea reprezintă cca 85% din totalul costurilor economice indirecte specifice mortalității premature. Cele mai mari pierderi în structura mortalității evitabile sunt reprezentate de accidente, bolile sistemului cardiovascular și decese conexe consumului de alcool și droguri.

Se constată o contribuție semnificativă în mortalitatea evitabilă a deceselor cauzate de boala ischemică, bolile cerebrovasculare, boala hipertonică, dar și altor boli ai sistemului circulator, incidența cărora crește odată cu vârsta cu unele diferențieri pe sexe. Preîntâmpinarea acestor decese ar asigura o creștere în speranța de viață cu 3,9 ani la bărbați și 3,0 ani la femei.

În urma analizei mortalității cauzate de accidentele rutiere s-au evidențiat pierderi semnificative în rândul populației tinere și în vârstă de muncă. Prevenirea deceselor provocate de traficul rutier ar spori speranța de viață cu 0,40-0,56 ani pentru bărbați și 0,09-0,23 ani pentru femei (calculare pentru anii 1998-2015).

A fost analizat specificul regional al mortalității prin Covid-19. S-a constatat că regiunea de Centru și de Sud este caracterizată printr-o structură mai tânără a deceselor comparativ cu regiunea de Nord și mun. Chișinău. Distribuția deceselor Covid-19 pozitive poate fi considerată mai degrabă una uniformă, cu o concentrare a deceselor între vârstele de 64-69 ani. Decesele Covid-19 pozitive sunt practic egal împărțite pe sexe, însă rata de fatalitate este practic 2 ori mai înaltă pentru bărbați comparativ cu femeile.

Studiul sociologic privind impactul crizei generate de pandemia COVID-19 asupra situației economice a migranților a arătat că, 9% din migranții chestionați au fost concediați de la locul de muncă sau au fost impuși de angajator să-și ia concediu pe cont propriu, 21% au mers în șomaj tehnic, 12% au lucrat cu program de muncă redus și/sau salariu scăzut, 16% au avut posibilitatea să lucreze de la distanță cu păstrarea locului de muncă și doar 35% din migranți nu au fost afectați de criza COVID-19. Siguranța postului de muncă a fost cel mai mult afectată în cazul migranților aflați peste hotare mai puțin de un an și a migranților deținători doar a pașaportului R.Moldova. Cca o treime din migranți au relatat despre scăderea considerabilă a

veniturilor. A scăzut și ponderea migranților care au transferat remitențe în Republica Moldova în timpul pandemiei (31%), comparativ cu perioada de până la pandemie (57%).

În baza exemplului Germaniei, au fost studiați determinanții migrației și integrarea socială și economică a migranților moldoveni peste hotare. A fost constatată intensificarea fluxurilor migraționale pe termen lung în Germania începând cu anul 2017, în special s-a evidențiat migrația familiilor cu copii. Migrația continuă să fie impulsionată de factorul economic, precum salariile scăzute și prețurile înalte, însă un rol predominant îl are decalajul în nivelul de trai între R.Moldova și Germania. Rețelele sociale formate din rude, prieteni, conaționali reprezintă un suport esențial în integrarea socială și economică a migranților. Majoritatea respondenților nu-și planifică revenirea în R.Moldova.

Analiza impactului schimbărilor demografice asupra pieței muncii a demonstrat că pe fundalul tendințelor de schimbare a indicatorilor macroeconomici principali, în 2014-2018, creșterea PIB-ului a avut loc în condițiile reducerii populației ocupate și schimbărilor importante în domeniul relațiilor sociale și de muncă. În baza cercetării procesului de creare a locurilor de muncă au fost calculați unii indicatori ce caracterizează oportunități de creștere a ocupării forței de muncă precum, coeficientul creării locurilor noi de muncă, coeficientul de lichidare a locurilor de muncă și balanța locurilor de muncă. S-a constatat că în total pe economie ponderea celor angajați prevalează ponderea celor eliberați, excepție fiind doar ramura agriculturii și transportului. În baza calculului ratei locurilor de muncă vacante a fost identificat deficitul de forță de muncă pe anumite sectoare. În baza cercetărilor au fost elaborate recomandări de politici privind trecerea ocupării informale în cea formală, perfecționarea cadrului de drept în domeniul relațiilor de muncă, remunerarea muncii, antrenarea populației în vârstă capabilă în activitatea economică, optimizarea raportului dintre diferite forme de ocupare în scopul valorificării depline a potențialului forței de muncă.

Studiile s-au soldat cu un șir de recomandări specifice pentru fiecare domeniu.

14. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de publicații

Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul instituției acreditate la profilul respectiv))

1. ЗАХАРОВ, С. Рынок труда в условиях демографических изменений. Кишинэу, 2020. (în ediție)

Capitole în monografii și culegeri (naționale / internaționale)

2. TABAC, T., GAGAUZ, O. Migration from Moldova: Trajectories and Implications for the Country of Origin. In: DENISENKO, M., STROZZA, S., LIGHT, M. eds. Migration from the Newly Independent States: 25 Years After the Collapse of the USSR. Societies and Political Orders in Transition. Cham: Springer, 2020, pp. 143-168. ISBN 978-3-030-36074-0 <https://doi.org/10.1007/978-3-030-36075-7>

Articole din reviste cu factor de impact:

articole din reviste cu factor de impact 1,0-2,9 Scopus

3. IANIOGLO, A., TABAC, T., PAHOMII, I., CEBAN, A., ONOFREI, N. Return migration in the Republic of Moldova: main issues and opportunities. In: International Migration. 2020, vol. 58, no 3. ISSN 1468-2435. Doi: 10.1111/imig.12737. (IF=1,9)
4. PAHOMII, I. Indirect economic costs of avoidable mortality in the Republic of Moldova. In: AUC Geographica. 2020, vol 55. ISSN 0300-5402, E-ISSN 2336-1980. (în ediție) (IF=1,0)

articole din reviste cu factor de impact 0,1-0,9 Scopus

5. ȘTÎRBA, V. Avoidable mortality in Moldova: an untapped resource for increasing life expectancy. In: Revista Calitatea Vieții. 2020, nr. 4. ISSN 1018-0839, ISSN 1844-5292 (în ediție). (IF=0,2)
6. ГАГАУЗ, О. Молодежь на пути от романтических отношений к браку. В: Социологические исследования. Москва, 2020. ISSN 0132-1625 (în ediție). (IF=0,7)

Articole din alte reviste editate în străinătate:

categoria B

7. SAVELIEVA, G., ZAHAROV, S. Particularities of the formation and development of regional markets of labour force in the Republic of Moldova. In: Contemporary Economy Journal. 2020. ISSN 2537-4222, ISSN-L 2537-4222. Disponibil: www.revec.ro (în ediție)

Articole din reviste naționale:

categoria B+

8. BUCIUCEANU-VRABIE, M. The well-being of the elderly in the Republic of Moldova: determinants and challenges. In: Economics and Sociology. 2020, nr. 2. ISSN 1857-4130, E-ISSN 2587-3172. (în ediție)
9. ȘTÎRBA, V. Traffic-related mortality in Moldova. In: Economy and Sociology. 2020, nr. 2. ISSN 1857-4130, E-ISSN 2587-3172. (în ediție)
10. CRÎȘMARU, M. Toward a critical review of youth-oriented policies in the Republic of Moldova: initiatives from the perspective of youth transition regimes. In: Revista de Cercetare și Intervenție Socială. 2020. ISSN 1583-3410, ISSN 1584-5397. (în ediție)

categoria B

11. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Politicile de reconciliere a vieții de familie și profesionale din Republica Moldova. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2020, nr. 1 (182), pp.175-185. ISSN 1857-2294.
12. COTELNIC, V. O privire analitică asupra situației pieței forței de muncă din Republica Moldova. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2020. ISSN 1857-2294. (în ediție)

13. CRÎȘMARU, M. Politica de tineret din Republica Moldova: între deziderate și realizări. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2020, nr. 3. ISSN 1857-2294 (*în ediție*)
14. GAGAUZ, O. Quo vadis? Declinul populației care nu poate fi stopat. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2020, nr. 3. ISSN 1857-2294. (*în ediție*)
15. САВЕЛЬЕВА, Г., ЗАХАРОВ, С. Влияние экономических факторов на занятость населения в Республике Молдова. In: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. 2020, nr. 3. ISSN 1857-2294. (*în ediție*)

Articole în culegeri internaționale

16. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Experiences of parents in balancing professional activity and family life in the Republic of Moldova. In: Relik 2020. Reproduction of Human Capital - mutual links and connections: 13th international scientific conference 5-6 November 2020. Department of Demography, Faculty of Informatics and Statistics. Prague University of Economics and Business. Prague, Czech Republic, 2020. (*în ediție*)
17. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Provocări în echilibrarea vieții de familie și profesionale de către părinții cu copii de vârsta preșcolară. In: ALECU, C.I., JUJIE, D.T., DONCEAN, M. coord. Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere = Sustainable economic and social development of euroregions and cross-border areas: conferința științifică internațională, ediția a XVI-a, 30 octombrie 2020. Academia Română - Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”. Iași: Ed. Performantica, 2020, vol. XXXVII, pp. 135-141. ISBN 978-606-85-7420.
18. SAVELIEVA, G., ZAHAROV, S. Analysis of intercorrelation of employment and income of working age population in the Republic of Moldova. In: ALECU, C.I., JUJIE, D.T., DONCEAN, M. coord. Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere = Sustainable economic and social development of euroregions and cross-border areas: conferința științifică internațională, ediția a XVI-a, 30 octombrie 2020. Academia Română - Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”. Iași: Ed. Performantica, 2020, vol. XXXVII, pp. 461-476. ISBN 978-606-85-7420.
19. SAVELIEVA, G., ZAHAROV, S. Moldova's labour market in the context of demographic changes. In: ENE, C.M., UZLAU, C., BALAN, M. coord. Trends in the current economic environment: proceedings the 4rd edition of international conference, 5-6 December 2019. Hyperion University of Bucharest, Faculty of Economic Sciences. București: Pro Universitaria, 2020, pp. 229-256. ISBN 978-606-26-1237-5.
20. TOMCEAC, A., COTELNIC, V. Impactul disparităților regionale asupra sănătății populației. In: ENE, C.M., UZLAU, C., BALAN, M. coord. Trends in the current economic environment: proceedings the 4rd edition of international conference, 5-6 December 2019. Hyperion University of Bucharest, Faculty of Economic Sciences. București: Pro Universitaria, 2020, pp. 96-113. ISBN 978-606-26-1237-5.

21. ГАГАУЗ, О. Демографические перспективы Молдовы. В: Стратегические задачи демографического развития: приоритеты и региональные особенности: Десятые Валентеевские чтения: Сборник докладов / Ред. О.С. Чудиновских, И.А. Троицкая, А.В. Степанова. - М.: Экономический факультет МГУ имени М.В. Ломоносова, 2020. ISBN 978-5-906932-57-0
22. ТАБАК, Т. Новые тенденции в миграции из Республики Молдова страны Европы: на примере Германии. В: Стратегические задачи демографического развития: приоритеты и региональные особенности: Десятые Валентеевские чтения: Сборник докладов / Ред. О.С. Чудиновских, И.А. Троицкая, А.В. Степанова. - М.: Экономический факультет МГУ имени М.В. Ломоносова, 2020. ISBN 978-5-906932-57-0
23. ШТЫРБА, В. Основные вызовы в изучении демографических процессов в Молдове в контексте существующей методологии регистрации рождаемости, смертности и миграции. В: Международный демографический форум: материалы заседания / отв.ред. д.г.н., проф. Н.В. Яковенко.- Воронеж: «Цифровая полиграфия»,2020.- 982 с. 295-298. ISBN 978-5-907283-37-4
24. ШТЫРБА, В. Предотвратимые причины смерти от болезней системы кровообращения как резерв повышения ожидаемой продолжительности жизни в Молдове. В: Стратегические задачи демографического развития: приоритеты и региональные особенности: Десятые Валентеевские чтения: Сборник докладов / Ред. О.С. Чудиновских, И.А. Троицкая, А.В. Степанова. - М.: Экономический факультет МГУ имени М.В. Ломоносова, 2020. ISBN 978-5-906932-57-0

**Teze ale comunicărilor la congrese, conferințe, simpozioane, în culegeri:
*internaționale***

25. BUCIUCEANU-VRABIE, M., MEŠL, N., ZEGARAC, N. Content analysis on professional skills in family support work based on international organizations' webpage resources. In: 8 th International Congress of Educational Sciences and Development. Book of Abstracts. Granada, España, 2020, p. 172. ISBN 978-84-09-19786-6 [citat 18 noiembrie 2020]. Disponibil: <https://congresoeducacion8.aepc.es/>
26. BUCIUCEANU-VRABIE, M. Implicații sociale ale pandemiei COVID-19 asupra vârstnicilor. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020 (în ediție)
27. BUCIUCEANU-VRABIE, M., MEŠL, N., ZEGARAC, N. Standards for skills in family support: mapping the international organizations. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020. (în ediție)
28. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Impactul crizei COVID-19 asupra familiilor cu copii. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020. (în ediție)

29. CRÎȘMARU, M. Rolul autorităților în gestionarea crizei COVID-19: probleme și soluții. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020. (în ediție)
30. CRÎȘMARU, M. Tinerii în afara sistemului de educație, ocupare sau formare (NEET): diferențe socio-demografice. In: Școala Internațională de Metodologie în Științele Socio-umane. Dezvoltarea personală și educația pentru societate: temeuri epistemologice actuale: conferința științifică internațională, ediția a IV-a, 20 noiembrie 2020. Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 2020. (în ediție)
31. GAGAUZ, O. Dinamica demografică în contextul pandemiei COVID-19. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020. (în ediție)
32. GRIGORAȘ, E. Abordări prospective ale impactului pandemiei COVID-19 asupra fertilității în Republica Moldova. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020. (în ediție)
33. GRIGORAȘ, E. Diferențieri etnice ale fertilității generațiilor feminine reale din Republica Moldova. In: International Symposium Experience. Knowledge. Contemporary Challenges. 14-15 mai, 2020. Universitatea ARTIFEX. București, 2020. (în ediție)
34. PAHOMII, I. Regional aspects of COVID-19 mortality in the Republic of Moldova. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020. (în ediție)
35. POISIC M. Evaluarea impactului proceselor demografice și factorilor socio-economice asupra sistemului de educație. ASEM. International Scientific Conference 25.09-26.09.2020. Ediția a XXII-a,
36. SAVELIEVA, G., ZAHAROV, S. Particularities of the formation and development of regional markets of labour force in the Republic of Moldova. In: Accounting and finance - the global languages in business: international scientific conference, 5-th edition, 24 april 2020. University of Pitesti "Constantin Brâncoveanu". Pitești, 2020, pp. 28-29.
37. ȘTÎRBA, V. Principalele provocări în contextul evaluării situației epidemiologice din Republica Moldova. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020. (în ediție)
38. TABAC, T. Impactul crizei COVID-19 asupra situației economice a migranților și remitențelor: cazul Republicii Moldova. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020. (în ediție)

39. ЗАХАРОВ, С. Рынок труда в Республике Молдова в условиях пандемии COVID-19. In: Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: INCE, 2020. (în ediție)

15. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de prezentări (comunicări, postere, teze/rezumat/abstracte) la foruri științifice

1. BUCIUCEANU-VRABIE, M. Content analysis on professional skills in family support work based on international organizations' webpage resources. *8 th International Congress of Educational Sciences and Development. Book of Abstracts*. Granada (Spania), 29-31 octombrie, 2020.
2. BUCIUCEANU-VRABIE, M. Implicații sociale ale pandemiei COVID-19 asupra vârstnicilor. Conferința Științifică Internațională „Implicațiile economice și sociale ale pandemiei covid-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor”, 2. INCE, Chișinău, 3 octombrie 2020
3. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Experiences of parents in balancing professional activity and family life in the Republic of Moldova. 13th International Scientific Conference Relik 2020 Reproduction of Human Capital - mutual links and connections. Department of Demography, Faculty of Informatics and Statistics. Prague University of Economics and Business. Prague, Czech Republic. 5-6 november 2020.
4. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Impactul crizei COVID-19 asupra familiilor cu copii. Conferința Științifică Internațională „Implicațiile economice și sociale ale pandemiei covid-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor”, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice, Chișinău.
5. CHISTRUGA-SÎNCHEVICI, I. Provocări în echilibrarea vieții de familie și profesionale de către părinții cu copii de vârstă preșcolară. Conferința științifică internațională. Sustainable economic and social development of euroregions and cross-border areas (“Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere”) Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”. 30 octombrie 2020, Iași, România.
6. CRÎȘMARU, M. Rolul autorităților în gestionarea crizei COVID-19: probleme și soluții. Conferința Științifică Internațională „Implicațiile economice și sociale ale pandemiei covid-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor”, 23 octombrie 2020. Institutul Național de Cercetări Economice, Chișinău.
7. CRÎȘMARU, M. Tineri în afara sistemului de educație, ocupare sau formare (NEET): diferențe socio-demografice. Conferința Științifică Internațională, Școala Internațională de Metodologie în Științele Socio-umane, Ediția a IV-a, 20 noiembrie, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău.
8. GAGAUZ O. Impactul pandemiei COVID-19 asupra dinamicii demografice. Perspectiva populației Republicii Moldova pentru anul 2020 În contextul Zilei Mondiale a Populației din anul 2020 și a conversației globale ONU75,10 iulie 2020. UNDP, PSMPS.

9. GAGAUZ O. Situația persoanelor vârstnice în perioada de pandemie COVID-19. 25 noiembrie 2020. HelpAge International.
10. GAGAUZ O. National Transfer Account on demography. 28 octombrie, 2020 masa rotunda. UNFPA, Expert-Grup.
1. GRIGORAȘ, E. Diferențieri etnice ale fertilității în Republica Moldova. Conferința științifică a doctoranzilor "Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători". Ediția a IX-a, 10 iunie 2020. Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, Chișinău.
2. GRIGORAȘ, E. Particularities of fertility transition in Republic of Moldova and some selected European countries. Conferința științifică: The Demographic Conference of "Young Demographers" Actual Demographic Research of Young Demographers (not only) in Europe. Cehia, Praga, Universitatea Carol, 04-07 februarie 2020.
3. MARGARINT, T. Aspecte privind predarea disciplinei educația pentru societate: cazul elevilor din clasele liceale. Conferința Științifică Internațională Școala Internațională de Metodologie în Științele socio-umane, Ediția a IV-a *Dezvoltarea personală și educația pentru societate: temeuri epistemologice actuale*, 19-20 decembrie 2020.
4. MARGARINT, T. Studiile online în contextul pandemiei COVID-19: cazul elevilor din învățământul general. Conferința Științifică Internațională „Implicațiile economice și sociale ale pandemiei covid-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor”, 2. INCE, Chișinău, 3 octombrie 2020
5. PAHOMII, I. Pierderile economice indirecte asociate cu mortalitatea prematură în Republica Moldova. Conferința științifică a doctoranzilor "Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători". Ediția a IX-a, 10 iunie 2020. Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, Chișinău.
6. SAVELIEVA, G.; ZAHAROV, S. Analysis of intercorrelation of employment and income of working age population in the Republic of Moldova. In: Sustainable economic and social development of euroregions and cross-border areas (“Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere”), Secțiunea: Modele empirice, Teoria deciziilor: conferința științifică internațională, 30 octombrie 2020, Iași (România).
7. SAVELIEVA, G.; ZAHAROV, S. Particularities of the formation and development of regional markets of labour force in the Republic of Moldova. International Scientific Conference «*Accounting and finance – the global languages in business*». 5-th edition, 24 aprilie 2020. “Constantin Brâncoveanu” University of Pitesti, Faculty of Finance-Accounting, Center of Financial – Accounting Research of Pitesti, Section: V. Sustainability and innovation for economic performance.
8. ȘTÎRBA, V. Mortalitatea evitabilă în Republica Moldova: 2014-2016 "Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători". Ediția a IX-a, 10 iunie 2020. Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, Chișinău.
9. ȘTÎRBA, V. Principalele provocări în contextul evaluării situației epidemiologice din Republica Moldova „Implicațiile economice și sociale ale pandemiei covid-19: ANALIZE, PROGNOZE ȘI STRATEGII DE ATENUARE A CONSECINȚELOR”, 23 octombrie 2020. INCE, Chișinău.

10. TABAC, T. Impactul migrației internaționale asupra evoluției populației în Republica Moldova: 1989 până în prezent. Conferința științifică a doctoranzilor ”Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători”. Ediția a IX-a, 10 iunie 2020. Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, Chișinău.
11. TABAC, T. Impactul crizei COVID-19 asupra situației economice a migrantilor și remitențelor: cazul Republicii Moldova. Conferința Științifică Internațională „Implicațiile economice și sociale ale pandemiei covid-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor”, 2. INCE, Chișinău, 3 octombrie 2020
12. ГАГАУЗ О. Демографические перспективы Молдовы. Международная научная конференция X Валентеевские чтения «Стратегические задачи демографического развития: приоритеты и региональные особенности, МГУ, Москва, 27-29 октября 2020 г. (în ediție).
13. ЗАХАРОВ С. Рынок труда в Республике Молдова в условиях пандемии Covid-19. Conferința internațională științifică „Implicațiile economice și sociale ale pandemiei covid-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor”, Secția V “Migrația și dinamica demografică”. 23.10.2020
14. ТАБАК Т. Новые тенденции в миграции из Республики Молдова в страны Европы: на примере Германии. Международная научная конференция X Валентеевские чтения «Стратегические задачи демографического развития: приоритеты и региональные особенности, МГУ, г. Москва 27-29 октября 2020 года.
15. ШТЫРБА, В. Предотвратимые причины смерти от болезней системы кровообращения как резерв повышения ожидаемой продолжительности жизни в Молдове. Международная научная конференция X Валентеевские чтения «Стратегические задачи демографического развития: приоритеты и региональные особенности, МГУ, Москва, 27-29 октября 2020 г.

16. Materializarea rezultatelor obținute

17. Dificultățile în realizarea proiectului

Birocratizarea procesului de realizare a proiectului și raportare a rezultatelor, necesitatea coordonărilor multiple a unor decizii, cum ar fi schimbări în echipa de proiect, redistribuirea cheltuielilor etc. au dus la creșterea volumului de lucru, întârzieri la diverse faze ale implementării. Solicitări diferite din partea instituțiilor de stat, organizațiilor internaționale și altor structuri privind oferirea unor informații, consultanță etc. majorează volumul de lucru neasociat direct cu tematica proiectului și care nu este luat în considerare la raportare.

Realizarea proiectului în cauză, în mare măsură, depinde de accesibilitatea datelor statistice oficiale. Unele întârzieri ale BNS în producerea datelor au provocat întârzieri în realizarea unor activități.

18. Concluzii

Proiectul s-a axat pe monitorizarea principalelor procese demografice (fertilitatea, mortalitatea și migrația), evaluarea impactului acestora, precum și al schimbărilor social-economice asupra dinamicii numărului și structurii populației Republicii Moldova. Rezultatele cercetării demonstrează înrăutățirea continuă a situației demografice, cauza principală fiind intensificarea migrației internaționale, care a crescut până la 1,8% (2018). Indicele Integral al Securității Demografice (IISD) înregistrează o scădere de la 61,8 puncte (2014) până la 58,1 (2019).

În baza studierii mortalității premature a populației au fost estimate unele rezerve de creștere a speranței de viață la naștere. S-a evidențiat că reducerea mortalității cauzate de boli ale sistemului circulator poate contribui la creșterea speranței de viață cu 3,9 ani la bărbați și 3,0 ani la femei. Mortalitatea prin Covid-19 se concentrează între vârstele de 64-69 ani, rata de fatalitate este de cca 2 ori mai înaltă pentru bărbați comparativ cu femeile.

Studiul privind migrația moldovenilor în Germania a evidențiat factorii determinanți, strategii de integrare economică și socială, intențiile de revenire în Republica Moldova. A fost studiat impactul pandemiei COVID-19 asupra migranților moldoveni aflați peste hotare, problemele cu care se confruntă, schimbările în remitențe.

Analiza impactului schimbărilor demografice asupra pieței muncii s-a axat pe evidențierea efectelor macroeconomice multidirecționale asociate cu îmbătrânirea populației, realizarea estimărilor privind reducerea forței de muncă, schimbărilor în numărul de pensionari etc.

The project focused on monitoring the main demographic processes (fertility, mortality and migration), assessing their impact, as well as socio-economic changes on the dynamics of the number and structure of the population of the Republic of Moldova. The research results demonstrate the continuous worsening of the demographic situation, the main cause being the intensification of international migration, which increased to 1.8% (2018). The Comprehensive Demographic Security Index (IISD) is down from 61.8 points (2014) to 58.1 (2019).

Based on the study of premature mortality of the population, some reserves for increasing of life expectancy at birth were estimated. It has been shown that reducing mortality from diseases of the circulatory system can help increase life expectancy by 3.9 years for men and 3.0 years for women. Covid-19 mortality is concentrated between the ages of 64-69 years, the fatality rate is about 2 times higher for men compared to women.

The study on the migration of Moldovans in Germany highlighted the determining factors, economic and social integration strategies, intentions to return to the Republic of Moldova. The impact of the COVID-19 pandemic on Moldovan migrants abroad, the problems they face, the changes in remittances were studied.

The analysis of the impact of demographic changes on the labor market focused on highlighting the multidirectional macroeconomic effects associated with an aging population, making estimates on the reduction of the labor force, changes in the number of retirees etc.